

Algemeen	
Onderwerp	Deelname in invest-MRA en ROM Utrecht
Verspreiden	Ja
Contactpersoon	Anouk Pols
Eenheid	Sturing
E-mail	a.pols@regiogv.nl
Kenmerk	19.0013343
Datum	21 oktober 2019

Voorstel

1. Besluiten om vanuit de gemeenschappelijke regeling Regio Gooi en Vechtstreek voor € 2,5 miljoen deel te nemen in Invest-MRA.
2. Besluiten om vanuit de gemeenschappelijke regeling voor € 2,5 miljoen deel te nemen in de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) Utrecht
3. De begrotingswijziging Invest-MRA en ROM Utrecht vaststellen.
4. Het ontwerpbesluit voor te leggen aan de gemeenteraden met het verzoek om uiterlijk op 12 februari 2020 in te stemmen en eventuele wensen en bedenkingen over te brengen aan het algemeen bestuur.

Kernboodschap

Gooi en Vechtstreek zit in het hart van de grootstedelijke regio's Amsterdam en Utrecht die zich in hoog tempo ontwikkelen tot een agglomeratie die internationaal tot de top behoort. De regio's Amsterdam en Utrecht zetten in samenwerking met hun deelregio's, waaronder Gooi en Vechtstreek, investeringsfondsen op om economische ontwikkeling financieel te stimuleren. Deze fondsen worden strategisch partner van de investeringsbank Invest-NL met een werkkapitaal van € 2,5 miljard.

ROM Utrecht investeert in initiatieven gericht op gezondheid/life sciences, circulaire economie/energietransitie en ICT/creatieve industrie met een participatie van € 250.000,- tot € 2,5 miljoen per project. Invest-MRA heeft als focus circulaire economie en energietransitie met een participatie van € 2,5 miljoen tot € 5 miljoen per project.

De gemeenten stellen voor om vanuit de Regio Gooi en Vechtstreek voor € 2,5 miljoen deel te nemen in Invest-MRA en voor € 2,5 miljoen deel te nemen in ROM Utrecht. Met deze deelname kunnen bedrijven in Gooi en Vechtstreek optimaal profiteren van gunstige financieringsvoorwaarden om innovaties en transitie van de grond te krijgen. De gemeenten hebben door hun krachten te bundelen vanuit de Regio Gooi en Vechtstreek en de scharnierfunctie door deelname in twee fondsen maximaal invloed op de economische ontwikkeling in de Noordvleugel van de Randstad.

Aanleiding

De gemeenten worden geconfronteerd met grote maatschappelijke opgaven (o.m. energietransitie, circulaire economie, digitalisering). De realisatie van deze opgaven kan niet alleen door de gemeenten opgepakt worden; samenwerking met private partijen en kennisinstellingen is hiervoor noodzakelijk. Oplossingen voor deze opgaven zijn op dit moment nog zeker niet volledig bekend. Hierdoor, en door de lange terugverdientijd van oplossingsrichtingen, is er sprake van marktfalen. Om deze reden richt het Rijk de 'investeringsbank' Invest-NL op, die stakeholders gaat stimuleren om de oplossingen in het kader van deze maatschappelijke transitie te realiseren.

Om als strategisch partner van Invest-NL te kunnen handelen, is het nodig om als regio georganiseerd te zijn in een passende organisatievorm (investeringsfonds of ontwikkelingsmaatschappij). Deze organisatievorm is ook van belang bij het verwerven van Europese investeringsgeld. De meeste provincies beschikken al over een investeringsfonds of ontwikkelingsmaatschappij. Noord-Holland en Utrecht nog niet. In de provincie Noord-Holland wordt in dit kader toegewerkt naar het investeringsfonds Invest-MRA. En de regio Utrecht richt zich op de ontwikkelingsmaatschappij ROM Utrecht.

Gooi en Vechtstreek ligt in het ellebooggewricht van Amsterdam en Utrecht. De economische ontwikkeling van Gooi en Vechtstreek hangt sterk samen met de economische ontwikkeling Amsterdam en Utrecht. De gemeenten participeren vanuit de Regio Gooi en Vechtstreek participeert in de Metropoolregio Amsterdam. De gemeente Hilversum participeert in de Economic Board Utrecht (EBU). Nu ligt de vraag vanuit beide regio's voor of de gemeenten in Gooi en Vechtstreek deel willen nemen in investeringsfondsen om economische ontwikkeling in de regio te stimuleren en strategisch aan te kunnen sluiten op Invest-NL.

Doel

Zo snel als mogelijk komen tot een gezamenlijke afweging om wel/niet vanuit de gemeenschappelijke regeling Regio Gooi en Vechtstreek deel te nemen in Invest-MRA en/of ROM Utrecht.

Snelheid van besluitvorming is gewenst omdat met ingang van november 2019 Invest-NL operationeel zal zijn en het van belang is dat de regio's zich op die datum, of zo snel als mogelijk daarna, adequaat georganiseerd hebben om als strategisch partner van Invest-NL te kunnen opereren. Het is mogelijk om later in te stappen in de fondsen maar door vanaf het begin in te stappen is er meer invloed op de inrichting en kaderstelling in de beginfase van Invest-MRA en ROM Utrecht.

	Invest-MRA	ROM Utrecht
Vorm	Investeringsfonds Business Development	Ontwikkelingsmaatschappij bestaande uit Investeringsfonds Business Development Trade development
Richt zich op	Energietransitie Circulaire Economie	Gezondheid, voeding en life-sciences Circulaire economie, energietransitie en water ICT, creatieve industrie en Media
Richt zich <u>niet</u> op	Subsidies Investerings van meer dan 49% in het project	Subsidies Investerings van meer dan 49% in het project
Beoogde deelnemers	Provincie Noord-Holland Gemeenten binnen provincie Noord-Holland plus de in MRA deelnemende gemeenten van Flevoland	Ministerie van EZ Provincie Utrecht Gemeenten binnen de provincie Utrecht en de Regio Gooi en Vechtstreek Universiteit van Utrecht Utrecht Medisch Centrum
Beoogd fondsvermogen	€ 100 miljoen	€ 50 miljoen
Reikwijdte financiering	€ 2,5 miljoen <-> € 5 miljoen	€ 250.000 <-> € 2,5 miljoen
Aandeelhouderschap	Naar rato van financiële deelname	Naar rato van financiële deelname
Rendement	Revolverend, uitkering van de nominale waarde van de inleg	Revolverend,
Looptijd	30 jaar met 10 jaar investeren 20 jaar beheren	Onbekend
Exploitatiekosten	P.m. € 1,8 miljoen per jaar (p.m. € 90.000 Gooi en Vechtstreek)	P.m. € 4,6 miljoen per jaar (p.m. € 90.000 Gooi en Vechtstreek)

Argumenten

Invest-MRA en ROM Utrecht dragen bij aan regionale strategische opgaven

De ambities die o.m. in de regionale samenwerkingsagenda op het gebied van economische ontwikkeling, energietransitie en circulaire economie worden benoemd, hebben een reikwijdte die de schaal van gemeenten en de regio Gooi en Vechtstreek overstijgt en een financieringsbehoefte die niet (uitsluitend) door de gemeenten vervuld kan worden. Dit vereist zowel opschaling van de samenwerking als een betere samenwerking met private partners.

Gebrek aan financieringsmogelijkheden leidt tot onbenut economisch potentieel

Er is onbenut economisch potentieel in Gooi en Vechtstreek. Bedrijven willen wel innoveren, maar hebben onvoldoende financieringsmogelijkheden om projecten van de grond te krijgen. Door projectfinanciering vanuit Invest-MRA en ROM Utrecht worden de financieringsmogelijkheden voor de betrokken bedrijven en de kans op realisatie van maatschappelijke transitie vergroot.

Bijdragen aan Invest-MRA en ROM Utrecht heeft een multiplier-effect

Vanuit MRA-invest en ROM Utrecht worden leningen verstrekt waarbij naast deze bijdrage ook de bijdrage van Invest-NL en het bedrijfsleven wordt gevoegd. Uitgangspunt bij Invest MRA is dat het bedrijfsleven tenminste 51% bijdraagt. Bij ROM Utrecht is het uitgangspunt dat er voor minstens 51% andere cofinanciering moet zijn. Dit geeft een hefboomeffect van 1 op 4. Dit betekent ook dat uitsluitend projecten worden gefinancierd waarin zowel de overheid als het bedrijfsleven een goed toekomstperspectief ziet. De terugverdientijd is gezien de aard van de projecten binnen de maatschappelijke transitie wel lang (Invest-MRA gaat uit van circa twintig jaar, binnen ROM Utrecht is dit nog niet gedefinieerd).

Schaal is nodig voor partnerschap met Invest-NL

De regio Gooi en Vechtstreek heeft een te kleine schaal om als strategisch partner van Invest-NL in projecten op het gebied van economische innovatie deel te nemen noch zelfstandig voldoende kapitaalcracht om in projecten t.b.v. realisatie van de maatschappelijke transitie gezamenlijk met Invest-NL en marktpartijen te opereren. Het Rijk kiest er juist voor om de co-financiering van maatschappelijke transitie en economische innovatie voor een belangrijke mate via Invest-NL vorm te geven. Aansluiting bij grotere organisatievormen is dan ook noodzakelijk om deze maatschappelijke transitie en de bijbehorende economische innovatie te kunnen realiseren.

Invest-MRA en ROM Utrecht zijn complementair aan elkaar

Er is al een goede samenwerking tussen de regiogemeenten en provincies in MRA-verband. Daarom ligt aansluiting bij Invest-MRA voor de hand. Maar ook met de Utrechtse regio zijn er economische banden en sluiten de keuzes die gemaakt zijn in de Regionale Economische Agenda (REA) zeer goed bij (de economie in) de regio Gooi en Vechtstreek aan. Ook de betrokkenheid van het Ministerie van EZK bij ROM Utrecht is van groot belang voor onze regio. Daarnaast hebben de twee initiatieven een financiële scope die complementair is. ROM Utrecht richt zich op projecten met een bijdrage tussen 250.000 euro en 2,5 miljoen euro; Invest-MRA op projecten met een bijdrage tussen de 2,5 en 5 miljoen euro. Op deze wijze ontstaat een 'financieringstrap'. Ook de inhoudelijke scope van beide fondsen is complementair. ROM Utrecht heeft de focus op de clusters gezondheid, voeding, life-sciences, circulaire economie, energietransitie, water, ICT, creatieve industrie en Media. Invest-MRA legt de focus op circulaire economie en energietransitie.

Invloed of op de bagagedrager

Invloed op de investeringsfondsen hebben alleen de gemeenten en provincies die deelnemen in het fonds. De overheden die deelnemen vormen samen de Algemene vergadering van Aandeelhouders (AVA), naar rato van hun deelname. De bevoegdheden van de AVA zijn onder andere de benoeming van de Raad van Commissarissen, benoeming van directie en investeringscomitee op voordracht van de RvC, vaststellen van het investeringskader en besluiten over statuten, uitgifte van aandelen en tussentijdse uitkeringen.

In Invest-MRA worden maatregelen genomen om de positie van kleine aandeelhouders te versterken. Dit omdat de provincie en Amsterdam een veel grotere deelname zullen hebben dan de overige partijen. In ROM Utrecht zal 40% van de aandelen bij het ministerie van EZK liggen en 60% bij de overige aandeelhouders. Gemeenten die niet deelnemen aan het fonds maar wel meebetalen aan de exploitatiekosten vormen de participantenraad. Dit is een adviesgevend orgaan voor de AvA.

Snel besluiten tot deelname verhoogt de invloed

Invest-MRA en ROM Utrecht bieden de ruimte om gefaseerd aan te sluiten. Zo kunnen gemeenten hun eigen tijdspad lopen. Door zo snel mogelijk aan te sluiten wordt de invloed vergroot omdat dan in de startfase van het investeringsfonds mede invloed uitgeoefend kan worden op de aanstelling van de Raad van Commissarissen, overige benoemingen en op het investeringskader.

Deelname wordt vanuit de gemeenschappelijke regeling georganiseerd

De deelname aan de MRA is al georganiseerd vanuit deelregio's. Deelnemen vanuit de gemeenschappelijke regeling past bij deze organisatievorm. Bovendien kan de advisering en ondersteuning voor deelname regionaal georganiseerd worden en is de invloed binnen Invest-MRA groter bij deelname als regio dan wanneer het aandeelhouderschap versnipperd wordt per gemeente.

De afstemming binnen Utrecht door de regio is nog niet geformaliseerd binnen de gemeenschappelijke regeling Regio Gooi en Vechtstreek. Gemeente Hilversum neemt deel aan EBU en is betrokken bij de ontwikkeling van ROM Utrecht. De concept Regionale economische agenda Utrecht (REA) is binnen de regio afgestemd. Voor deelname aan ROM Utrecht geldt ook dat deelname in regionaal verband effectiever is en daarmee de invloed minder versnipperd.

De hoogte van de totale deelname

Om als volwaardig partner in de aandeelhoudersvergaderingen te kunnen acteren is het raadzaam om aan te sluiten bij de hoogte van deelname van andere deelnemers. Deelname in zowel Invest_MRA als in ROM Utrecht zou dan wel tot een gestapelde claim leiden op de gemeentebegrotingen. Vooralsnog wordt voor de totale fondsdeelname uitgegaan van iets minder dan 1% van de gemeentebegrotingen, afgerond is dit 5 miljoen euro.

Kanttekeningen

Risico van investeren

De gemeenten gaan door deelname aan Invest-MRA en ROM Utrecht een langlopende, (ook) financiële verplichting aan vanwege de lange terugverdientijd van investeringen. Hoewel het om een revolverend fonds gaat moet het risico gemonitord worden. Door KPMG wordt op dit moment een onderzoek uitgevoerd naar het rendement, risico en revolverendheid van Invest-MRA. Voor ROM Utrecht wordt een dergelijk onderzoek uitgevoerd door PWC.

Daadwerkelijke economische impact

Deelname aan Invest-MRA leidt tot maatschappelijke en economische opbrengsten die een regionale of zelfs bovenregionale impact hebben (in termen van realisatie maatschappelijke transitie, economische ontwikkeling en innovaties, werkgelegenheid). Het is niet altijd mogelijk om op lokaal niveau deze kwantitatieve impact te meten, laat staan om te voorspellen dat 'iedere ingelegde euro rendeert in de eigen gemeente'.

De keerzijde van de scharnierfunctie

De regio Gooi en Vechtstreek bevindt zich op een scharnierpunt tussen de MRA en regio Utrecht. Dit geeft de kans om van de inzet in beide regio's te profiteren en hiertussen verbindingen te leggen. Maar het brengt ook de verplichting met zich mee om beide kanten te besturen.

Belang van een gezamenlijk economisch beleid

De regio Gooi en Vechtstreek neemt als regio deel in de MRA en alle gemeenten dragen bij aan de begroting van de MRA op basis van inwoneraantal (€1,50 per inwoner). In Utrecht is de deelname in brede zin niet geregeld. Gemeente Hilversum neemt deel in EBU (met een bijdrage van €1 per inwoner) en heeft als initiatiefnemer invloed op de ontwikkeling van ROM. Hoewel gemeente Hilversum hierin het belang van de regio meeneemt is dit in de afstemming binnen de regio niet geformaliseerd.

Gericht economisch accountmanagement bepaalt succes

Om als regio optimaal van de investeringsfondsen te kunnen profiteren is het van belang om bedrijven en initiatieven goed door te geleiden naar de beschikbare fondsen. Dit vraagt een goed economisch accountmanagement. Hoewel deze ambitie bestuurlijk wel is vastgelegd komt dit in de uitvoering nog beperkt van de grond.

Financiën

De financiering van de investeringsfondsen bestaat uit de volgende onderdelen:

1. financiering van het fondsvermogen;
2. financiering van de exploitatie;

Financiering van het fondsvermogen

Regio Gooi en Vechtstreek is voornemens voor € 2,5 miljoen deel te nemen in Invest-MRA en voor € 2,5 miljoen in ROM Utrecht. Omdat de doorlooptijd van ROM Utrecht nog niet bekend is, hanteert de Regio gemakshalve dezelfde doorlooptijd als Invest-MRA. Uitgangspunt is dat er 10 jaar geïnvesteerd wordt in het fonds door de Regio Gooi en Vechtstreek. Na deze 10 jaar van investeren volgt een periode van 20 jaar van rendement.

De Regio stelt voor om de investering te financieren door middel van een lening bij de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). De BNG heeft een lening met de opzet 10-20. Dat betekent een periode van 10 jaar aflossingsvrij. En vervolgens een periode van 20 jaar aflossen. Deze lening sluit aan bij het revolverende karakter van Invest-MRA.

De Regio hanteert een rekenrente van 1,25%. Op dit moment ligt de werkelijke rente op 0,51 %. De eerste tien jaar betalen de gemeenten € 62.500,- voor de (reken)rente op de lening. De afschrijving op de lening die start vanaf jaar 11 wordt gefinancierd uit het rendement op de beleggingen in beide investeringsfondsen. Er zit een risico in het moeten afwaarderen van de deelneming of het niet revolveren van het fonds. Dat betekent dat er een risico met kans op voordoen moet worden toegevoegd aan de paragraaf weerstandvermogen van de Regio. De Regio schat het risico op € 500.000, met een kans op voordoen van 10%?. Dat betekent dat het risicoprofiel van de Regio stijgt met $500.000 \times 10\% = € 50.000$. Het weerstandvermogen (= de algemene reserve) van de Regio moet vanaf het moment van de lening met hetzelfde bedrag stijgen. Daarvoor stelt de Regio aan het Regiobestuur voor om bij de vaststelling en bestemming van het rekeningresultaat 2020 een dotatie aan de algemene reserve à € 50.000 te doen.

De Regio zet de financiering van de ROM Utrecht in één keer door naar de ROM. De financiering van de MRA vindt plaats op basis van project financieringsvragen vanuit Invest-MRA over een periode van tien jaar. Na een periode van 10 jaar gaan de fondsen renderen over een periode van 20 jaar. De fondsen zijn revolverend en zouden na deze 20 jaar een rendement moeten hebben opgebracht minimaal ter hoogte van € 5 miljoen. Hoe dit rendement precies wordt uitgekeerd is nog niet bekend. Mogelijkheden zijn jaarlijks via een dividend of aan het einde van de looptijd van het fonds via een eenmalige uitkeringen. In beide situaties keert de Regio het rendement één op één uit aan de gemeenten op basis van de in 2020 gehanteerde verdeelsleutel inwoners (CBS, stand 1-1-2019) na aflossing van de aangegane lening.

Financiering van de exploitatie

In het plan van aanpak (60% versie) van Invest-MRA wordt aangegeven dat de exploitatiekosten voor de business development voor de eerste twee jaar uit een restbudget vanuit het Platform Economie betaald kunnen worden. Besluitvorming hierover heeft nog niet plaatsgevonden. Inzet van dit budget kan ook een ongunstig besluit voor de regio Gooi en Vechtstreek betekenen omdat een aantal projecten hieruit gefinancierd wordt die van belang zijn voor onze regio. Het gaat daarbij o.m. om het project Gebiedsgerichte aanpak toerisme, Clustermanagement Media en de bijdrage onderzoek internationaal onderwijs. Het is dus verstandig om al bij aanvang rekening te houden met een bijdrage in de exploitatiekosten voor de regiogemeenten. Dit zou voor de regio Gooi en Vechtstreek gaan om circa € 90.000 euro per jaar, gedurende de gehele looptijd van het fonds (30 jaar).

Voor ROM Utrecht zijn de vaste kosten van Business Development en International geraamd op 4,6 miljoen per jaar. In de ramingen is indicatief uitgegaan van een bijdrage vanuit Hilversum van 45.000 euro per jaar en een PM-post voor heel Gooi en Vechtstreek. Gemakshalve gaan we voor ROM Utrecht uit van een bijdrage van eveneens € 90.000 per jaar, gedurende de gehele looptijd van het fonds.

Begrotingswijziging

De begrotingswijziging van de Regio bestaat uit drie onderdelen:

1. Financiering rentelasten	à € 62.500 per jaar
2. Financiering exploitatie Invest-MRA	à € 90.000 per jaar
3. Financiering exploitatie ROM Utrecht	à € 90.000 per jaar
4. Totaal	€ 242.500 per jaar

	Inwoners	Inbreng
Blaricum	10.795	9.978
Eemnes	9.112	8.422
Gooise Meren	57.337	52.998
Hilversum	89.521	82.746
Huizen	41.369	38.238
Laren	11.146	10.302
Weesp	19.417	17.947
Wijdemeren	23.659	21.868
Regio	262.356	242.500

Uitvoering

Het besluit tot deelname is een bevoegdheid van het Algemeen Bestuur van de regio op grond van artikel 15 van de gemeenschappelijke regeling waarbij de raden eerst in de gelegenheid worden gesteld om hun wensen en bedenkingen ter kennis van het algemeen bestuur te brengen en de raden van tenminste 2/3 van de deelnemende gemeenten instemmen met het ontwerpbesluit.

Dit leidt tot het volgende tijdpad;

- Bespreking voorstel in het portefeuillehoudersoverleg Economie en Innovatie op 1 november 2019
- Informatieronde langs raadscommissie (november / december)
- Bespreking voorstel in het portefeuillehoudersoverleg financiën (medio november)
- Ontwerpbesluit in dagelijks bestuur op 21 november 2019
- Instemming gemeenteraden uiterlijk 12 februari 2020;
- Besluit in het algemeen bestuur d.d. 13 februari 2020.

Aandeelhouderschap

Deelname aan Invest-MRA en ROM Utrecht betekent dat de regio een aandeelhouder moet leveren voor de Algemene vergadering van Aandeelhouders. Het ligt voor de hand om het DB-lid financiën en/of het AB-lid economie en werk af te vaardigen als aandeelhouder. Vanuit de Regio-organisatie wordt vervolgens het aandeelhouderschap ambtelijk ondersteund.

Economisch accountmanagement

Om de effectiviteit van deelname voor onze regio te optimaliseren is het belangrijk de inzet op economie en de contacten met het bedrijfsleven te versterken zodat we werkgevers kunnen ondersteunen bij het doen van fondsaanvragen. Dit vraagt een goed gecoördineerd en gebundeld accountmanagement met een goede aansluiting bij de beleidsmatige ontwikkelingen in de scope van het fonds. Dit ontbreekt nu nog.

Bijlage(n)

Ontwerp besluit
 Werkdocument Invest-MRA
 ROM Utrecht